

הלימוד היומי:

פר' ראה | יום ד | כ"ד מנחם-אב ה'תשפ"ד | פרק י"ד פסוק א' – פסוק כ"א

הניוזלטר היומי והפצת התורה לרבבות אלפי ישראל
מוקדשים לרפואת הר"ר חזקיהו בן פייגא הי"ו
לרפו"ש בתושח"י

מעוניינים להקדיש את הניוזלטר היומי לזכות יקיריכם?

לחצו כאן

מדוע מותר לאכול בשר של תרנגול הודו?

בפרשת השבוע לומדים אנו בתורה על העופות הטמאים האסורים באכילה, אולם לא מוזכר בפסוק מה הם הסימנים של עוף טהור.

חכמינו ז"ל במסכת חולין דרשו שעוף טהור זקוק לארבע סימני טהרה. **א.** אצבע מיותרת. **ב.** 'זפק'. **ג.** קורקבן נקלף. **ד.** העוף אינו דורס. אבל היות וקשה לדעת על

עוף אם הוא דורס או לא, נפסק בשלחן ערוך, (יו"ד פב, ב) שאין לאכול שום עוף רק אם יש עליו "מסורת" מדורי דורות שהוא כשר לאכילה.

להלן נבוא לברר האם תרנגול ההודו, התגלה רק לפני חמש מאות שנה או שהיתה לו מסורת עד משה רבינו? ומדוע הוחזק העוף ככשר לאכילה, והאם התירו אותו לכתחילה או רק לאחר מעשה?

עולה על שולחן מלכים

בזמנינו תרנגול ההודו עולה על שלחנם של ישראל ללא עוררין על כשרותו. הנה עצם שמו של התרנגול "תרנגול-הודו" מעיד לכאורה שמקורו הוא מארץ הודו. אבל כפי המקובל כיום אצל רוב ככל הפוסקים, מקורו של תרנגול זה הוא בכלל מאמריקה, (כי כאשר גילו את אמריקה לפני 530 שנה, חשבו תחילה שהגיעו להודו), שם התגלה העוף לראשונה במקסיקו אצל האינדיאנים (ובאמת גם מה שהם נקראו 'אינדיאנים' הוא מחמת טעות זה כי חשבו שהם בני אינדיא – הודו), ומאמריקה התפשט עוף זה לכל העולם.

הפליאה היא גדולה לכאורה: על מה סמכו כל ישראל להתיר אכילת תרנגול-הודו, ואיזה מסורת יש לנו לעוף כזה שמקורו היא ביבשת חדשה שהתגלתה לפני חמש מאות שנה.

האמנם צריך מסורת

אמנם הגה"ק רבי יוסף שאול נאטעמזאהן זצוק"ל, בספרו שו"ת שואל ומשיב (מהדורה חמישאה סימן סט) כותב שלדעתו אין צריך כלל מסורת על כשרות עוף ודי שיש לעוף שלשה סימני כשרות, ולכן מותר לאכול תרנגול-הודו. ברם, בדרכי תשובה (סי' פ"ב ס"ק כו) כבר העיר עליו, שהרי כל הפוסקים קיבלו את הכרעת המחבר והרמ"א שאין לאכול עוף בלי מסורת, ואם כן מדוע אוכלים תרנגול-הודו?

אחרי שהוחזק להיתר

הנצי"ב מוואליזין בשו"ת משיב דבר (חלק ב סימן כב) כותב שבאמת כשהביאו את תרנגול ההודו מאמריקה היה הרבה שערערו שהוא אסור באכילה, ואם היו באים לשאול אותו לפני שהביאו את העוף החדש, לא היה מתיר לאוכלו, כיון שאין עליו מסורת, אבל למפרע אחרי שכבר התחילו לאוכלו אי אפשר לאוסרו, שלא להוציא לעז על אבותינו, אחרי שאין ראייה ברורה לאסור כי אין רואים שדורס.

רואים שאינו דורס

בסגנון אחר יש שכתבו להתיר, לא מחמת החשש 'שלא הוצאת לעז על אבותינו', אלא מחמת עצם הדבר שכבר התפשט העוף כמה שנים ואנו רואים שאינו דורס, כפי שכתב בשו"ת ערוגת הבושם (להג"ר אריה לייב בולחיבער, תשובות שבסוף הספר, סימן טז, הובא בדרכי תשובה שם), שגם לפי שיטת רש"י שמצריך מסורה זהו משום שמא הוא דורס אבל אם אנחנו בטוחים שאינו דורס הריהו כשר, לפיכך בתרנגול-הודו שמתגדל בבתי יהודים לאלפים ורבבות ואנו רואים בהם כמה שנים שאינם דורסים ממילא לא חיישינן שהוא דורס כיון שהוא מוחזק בעליל שאינו דורס.

תרנגול-הודו היה בזמן התנאים

יש מהאחרונים שכתבו ליישב, שהגם שכתבו הרבה פוסקים בוודאות שמקום מוצאו של התרנגול-הודו היה מאמריקה, מכל מקום יש במשמע שהעוף הזה היה קיים בארץ ישראל מאז ומעולם, כי בירושלמי (ברכות פ"ג ה"ה) מובא שיש להרחיק מצואת תרנגול אדום ארבע אמות כצואת האדם שהיא מסרחת, וכתבו הפוסקים (ב"ח או"ח עט, ומג"א שם ס"ק יד) שהתרנגול האדום הוא תרנגול-הודו, הרי לפנינו ראיה ברורה שהתרנגול-הודו היה קיים בארץ ישראל בזמן התנאים.

מסורת מהיהודים המתגוררים בהודו

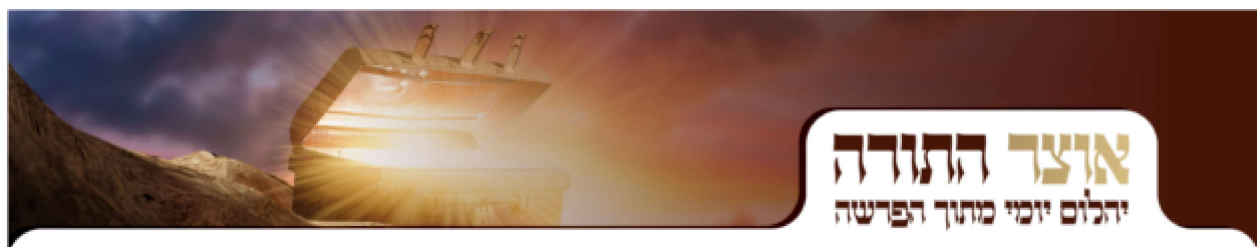
מהלך אחר ומחודש להתיר כתב בדרכי תשובה בשם שו"ת מי באר (סי' יט) לרבי יצחק אייזיק אב"ד בוקורעסט, שבאמת שהעוף לא בא מאמריקה אלא מהודו, ויש מסורת מפי היהודים בהודו שיש להם קבלה עד משה רבינו שהוא עוף טהור, אלא שהיתה מחלוקת אם לסמוך על אנשי הודו, עד שעמד הריב"ש והכריע שיש לסמוך עליהם שהם יראים ושלמים.

היחידים המחמירים

לסיום יש לציין שנזכר בפוסקים שיש יחידים המחמירים שלא לאכול תרנגול-הודו, כגון הג"ר יעקב קמינצקי זצ"ל, שאמר שאחרי נישואיו הפסיק לאכול תרנגול-הודו משום שהרבנית שלו באה מהעיירה שוועאל בליטא שהחמירו שם ולא אכלו אותם. גם בקרב משפחת הורוויץ, נכדי השל"ה הקדוש, יש המוסרים שהשל"ה ציוה לצאצאיו שלא לאכול תרנגול-הודו כי ראה פעם בעיניו איך שתרנגול-הודו דורס עוף אחד מגבו.

אך כאמור, מלבד כמה משפחות מועטות הנמנעות מלאכול תרנגול-הודו, הרי מיעוט הבטל ברוב כי כל כלל ישראל אוכלים אותו בלי שום חשש.

לתגובות, הארות והוספות על המדור – לחצו כאן

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו (יד, א)

ולכן אם מת אביכם, לא תתגודדו, שהרי אינכם יתומים, כי יש לכם אב שהוא חי וקיים, אביכם שבשמים יתברך שמו, אבל גוי כשמת אביו יש לו להתגודד, שאין לו עוד אב.

(דעת זקנים)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך (דברים יד, כב)

ביום שמיני עצרת קוראים בחוץ לארץ בתורה את פרשת 'עשר תעשר', ואילו בארץ ישראל חוגגים באותו היום את יום שמחת תורה. בדרך צחות אמר על כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זי"ע, בעל דברי יואל: אכן כן, כאשר בני חוץ לארץ קוראים (ואף מקיימים...) "עשר תעשר", הרי זה 'שמחת-תורה' ליושבי ארץ ישראל.

דם התמצית

תיכף ומיד לאחר השחיטה יוצא מהבהמה דם שאינו קולח, אלא שותת ויורד טיפין טיפין, דם זה נקרא בשם 'דם התמצית', על שם שהוא מתמצה ויורד בטיפות, ורק לאחר מכן מתחיל הדם לצאת בקילוח חזק. בדם התמצית עדיין אין הנפש יוצאת, ולכן אין האוכלו חייב כרת, אבל בכל זאת לומדים מריבוי הפסוק שיש איסור שלא לאכול גם דם זה.

לתגובות והערות על המדור

עברית הרה"ג רבי יעקב בטיש שליט"א	עברית הרה"ג רבי אלכסנדר פרידמן שליט"א	אידיש הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א
השיעור היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	השיעור היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	

הסיכום היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	הסיכום היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	השיעור היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >
הסיכום השבועי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	הסיכום השבועי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >	הסיכום היומי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >
הסיכום השבועי 0:00 לשמיעה לחץ כאן >		

תורה שבכתב

ללימוד היומי בחומש ורש"י – צורת הדף

תורה ברורה

סיכום הנשאים הנלמדים היום בחומש ורש"י

הנושא היומי בפרשה

קרח על מת • בעלי חיים הטמאים והטהורים • דיני נבילה • בשר בחלב

בנים אתם לה':

דרכם של הגוים האמוריים, שכאשר הם מתאבלים על מת הם שורטים את בשרם, ותולשים את שערותיהם. על כך מזהיר משה את ישראל: אבל אתם בנים לה' אלקיכם, וראויים להיות נאים ולא שְׁרוטים ומקורחים, ולכן אל תשרטו בבשרכם כאות אבלות על מת, ואל תקרחו את השער הנמצא מעל המצח (בפדחת) בין העיניים, והוא הדין לשער שבכל הראש.

כי מלבד הקדושה שיש לכם מאבותיכם להיות עם קדוש ה', הרי גם בכם בחר ה' מכל העמים אשר על פני האדמה, להיות לו לעם סגולה, ולכן אין ראוי לכם לשרוט בשרכם.

כל שתיעבתי לך:

חל איסור לאכול כל תועבה, ומלבד הפירוש הפשוט שהכוונה על בעלי חיים טמאים, דרשו חז"ל שהכוונה לאיסור לאכול מאכל שנעשה בו עבירה, משום לא תאכל 'כל שתיעבתי לך'.

בכלל איסור זה:

אדם שהטיל מום במזיד בבכור בהמה טהורה, כגון שחתך (צרם) אוזן הבכור, במטרה לשחוט את הבהמה בכל מקום, ועבר על האיסור 'כל מום לא יהיה בו', מעתה חל עליו איסור לשחוט את הבהמה על סמך אותו המום, לפי שנעשתה בו עבירה, והרי זה בכלל 'כל שתיעבתי לך'.

כך גם אדם שעבר ובישל בשר בחלב, ועבר על האיסור לבשל שניהם, אסור לו לאכול את הבשר בחלב שהתבשלו יחד, משום שנעשתה בו עבירה, והרי זה בכלל 'כל שתיעבתי לך'.

הבהמות והחיות הטהורות:

מכאן והלאה מפרטת התורה את רשימת בעלי החיים האסורים והמותרים באכילה, והתורה מזכירה את הרשימה הקצרה יותר, כלומר אם הטמאים מועטים מהטהורים, מוזכרים הטמאים, ואם הטהורים מועטים, מוזכרים הטהורים.

לכן, בבהמות שיש יותר טמאות מאשר טהורות, מזכיר הכתוב את אלו הטהורות.

אלו הן הבהמות הטהורות שמותר לאכול (ברשימה מופיעות גם חיות, כי חיה בכלל בהמה): **א. שור. ב. שה כשבים. ג. שה עיזים. ד. אֵיל. ה. צבי. ו. יחמור. ז. אקו** (הוא יעל הסלע). **ח. דישון. ט. תאו** (שור היער). **י. זמר.**

סימני כשרות הבהמה:

אלו סימני הכשרות של בהמה טהורה: **א. מפרסת פרסה - כף הרגל פרוסה וסדוקה לשניים. ב. שוסעת שסע - הסדק בכף הרגל מפולש לגמרי, בין בפרסה ובין בציפורניים, עד שהפרסה נראית כאילו היא שתי פרסות נפרדות. (כי יש בהמה שהיא סדוקה בפרסה, אבל אינו שסועה לגמרי בציפורניים, והיא טמאה). ג. מעלה גרה - הבהמה מעלה את האוכל מבני המעיין אל פיה, ולועסת אשוב את האוכל.**

השליל (עוֹבֵר חי או מת) שנמצא במעי אמו לאחר השחיטה, מותר באכילה ללא שחיטה, כי הוא נותר בשחיטת אמו.

סימן אחד - טמא:

אולם חל איסור לאכול את הבהמות שיש להן רק סימן טהרה אחד: הגמל, הארנבת, והשפן - מעלים גרה, אך אינם מפריסים פרסה. החזיר - מפריס פרסה, אך אינו מעלה גרה.

לטהר עצמו ברגל:

הבהמות האסורות באכילה, לאחר שמתו הרי נבלתם מטמאת את האדם הנוגע בהם,

ולכן קודם לרגל ובשעת הרגל אסור לגעת בנבילה, כי חייב אדם לטהר עצמו ברגל. אבל בשאר ימות השנה אין איסור לאדם להיטמא בנבילה, כי אפילו טומאת מת שהיא טומאה חמורה, הוזהרו עליה רק הכהנים ולא הישראלים, וכל שכן שאין איסור להיטמא לנבילה שהיא טומאה קלה.

השסועה והראה:

אף שכבר נאמרו דיני כשרות הבהמות בפרשת שמיני, חזר הכתוב על כך שוב בפרשתנו, בגלל החידוש המוזכר כאן, שיש בהמה הנקראת בשם 'שסועה', (יש לה גב כפול, וגם שדרה כפולה), והיא אסורה באכילה.

ואילו פרשת כשרות העופות נשנית שוב בפרשתנו, בגלל עוף ה'רָאָה' שמוזכר רק כאן בפרשתנו.

דגים טהורים:

דגי הים מותרים באכילה רק כאשר יש בהם שני סימני טהרה: **א.** סנפיר. **ב.** קשקשת. אבל דג שאים לו סנפיר וקשקשת, הרי הוא טמא ואסור באכילה.

עופות טהורים וטמאים:

מותר לאכול כל ציפור טהור, ובכלל זה גם הציפור ששילחו על פני השדה בעת טהרת המצורע. אולם אסור לאכול את הציפור השחוטה. רוב העופות בעולם הם טהורים, ולכן מזכיר הכתוב את הרשימה הקצרה, דהיינו רשימה העופות הטמאים, שחל איסור לאכול אותם.

להלן רשימת העופות הטמאים: **א.** נשר. **ב.** פרס. **ג.** עזניה. **ד.** רָאָה, עוף הרואה ביותר, וגם כל מיני הראה. עוף זה נקרא גם בשם 'איה' או 'דיה' (הזכיר הכתוב את שלשת השמות, שלא יאמר אדם שהאיסור הוא רק כשהוא נקרא ראה, ואני קורא לעוף איה או דיה).

ה. עורב, וכל מיני העורב. **ו.** בת יענה. **ז.** תחמס. **ח.** שחף. **ט.** נץ, וכל מיני הנץ. **י.** כוס. **יא.** ינשוף. **יב.** תנשמת. **יג.** קאת. **יד.** רחמה. **טו.** שלך, השולה דגים מהים. **טז.** חסידה. **יז.** אנפה, וכל מיני אנפה. **יח.** דוכיפת, הוא תרנגול הבר שיש לו כרבולת כפולה. **יט.** עטלף.

שרץ העוף:

חל איסור לאכול את כל שרצי העוף הנמוכים הרוחשים על הארץ, כגון זבובים, צרעים, חגבים-טמאים.

עשה ולא תעשה:

מלבד איסור הלא-תעשה שנאמר על אכילת בהמות ועופות טמאים, יש באכילתם גם איסור עשה, שהרי בעופות נאמר 'כל עוף טהור תאכלו', כדי לדייק: עוף טהור תאכלו – ולא עוף טמא, ולא הבא מכלל עשה דינו כעשה.

כך גם בבהמות טהורות נאמר 'אותה תאכלו', לדייק: בהמה טהורה – ולא טמאה, ולא הבא מכלל עשה נידון כעשה.

נבילה:

חל איסור לאכול בשר נבילה (בעל חי טהור שמת שלא על ידי שחיטה כשרה), כי

בני ישראל הם עם קדוש, אלא יש לתת את הנבילה לגר תושב שקיבל על עצמו רק שלא לעבוד אלילים, אבל אוכל נבילות, או לחילופין ניתן למכור את הנבילה לגוי.

עם קדוש:

היות ובני ישראל הם עם-קדוש, עליהם לקדש עצמם במותר, ולכן אם יש איזה דבר שמעיקר הדין הוא מותר אבל אחרים נוהגים בו איסור, אל יתיר אדם דבר זה בפניהם, אלא ינהג כמותם.

בשר בחלב:

שלוש פעמים נאמר בתורה האיסור שלא לבשל גדי בחלב אמו, ויש בכך שלש מיעוטים: פרט לחיה, ולעופות, ולבהמה טמאה, שבכל אלו אין איסור דאורייתא בבישול עם חלב.

ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים
למעבר למערכת המבחנים
המסייע להבנה ברורה ושינון התורה

לחץ כאן

את כל דברי תלמוד תורתך באהבה
יום נפלא ומתוק מתחיל
בלימוד התורה באהבה

אל תפספס את הלימוד היומי בחומש ורש"י!

להרשמה לחץ כאן

המפעל העולמי 'תורה שבכתב' - נוסד במטרה לעודד לימוד וידעת התורה הק' עם פירוש רש"י למען עידוד הלימוד והשינון, שולחים אנו מדי יום את הניוזלטר היומי עם סיכום מתומצת על הפרשה היומית, שיעורים במגוון שפות, קבצי לימוד, מבחנים, יהלום יומי ועוד. כמו"כ, אנו מפעילים מערך ענק של שיעורים יומיים, מבחני סיכום יומיים ושבועיים, ועוד פעילויות רבות, בקו התוכן שלנו 02-5002018, או בפלטפורמות נדרים פלוס.

השירות הינו חינמי ונועד כדי להגדיל תורה ולהאדירה ולכן נשמח אם תעבירו את הניוזלטר לכל דורש, אם כי כל הזכויות החומרים המובאים בו הינם שמורים למפעל העולמי 'תורה שבכתב' ואין לעשות בהם כל שימוש